

Motion till riksdagen 2010/11:So575

av Finn Bengtsson (M)

Totalkonsumtionsmodellen i svensk alkoholpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om totalkonsumtionsmodellen.

Motivering

Sveriges alkoholpolitik ska främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. En väl fungerande alkoholpolitik kräver att rätt insatser riktas mot de grupper och individer som är i störst behov av hjälp. Så är det inte i dag.

I Sverige har alkoholpolitiken sedan länge utgått från den så kallade totalkonsumtionsmodellen. Detta trots att den varken har minskat drickandet eller alkoholens negativa sidor. Modellen, som skapades 1956, är främst en matematisk teoretisk modell och har två stora brister som leder till att de alkoholpolitiska insatserna blir ineffektiva och felriktade.

För det första är en homogen befolkning en förutsättning för totalkonsumtionsmodellen. Även om Sverige kanske hade en mer homogen befolkning när modellen skapades är det ingen som i dag skulle säga att vi är en grupp som betar sig likadant. Mycket har hänt efter 1956 och i dag har vi ett mer individualistiskt och heterogent samhälle. Vi är inte bara väldigt olika varandra, vi förändras dessutom genom hela livet. Detta gäller också vår konsumtion av alkohol.

För det andra ska det enligt totalkonsumtionsmodellen finnas ett starkt samband mellan befolkningens totala konsumtion och samhällets alkoholskador. Detta samband går inte längre att se i Sverige och detta är den svenska regeringen medveten om. I budgetpropositionen 2009 stödjer sig exempelvis regeringen på flera källor när man skriver att de alkoholrelaterade skadorna inte minskat de senaste åren trots att totalkonsumtionen gjort det.

Fel! Okänt namn på

Samma brist på samband visar konsumtionsökningen mellan 1994 och 2004, på ca 2 liter per person och år, som inte visade på en märkbar ökning av alkoholskadorna (se CAN:s tidskrift "Alkohol och Narkotika" nr 2/06 och Folkhälsainstitutets rapport "Estimates of harm associated with changes in Swedish alcohol policy").

Forskning visar på att de flesta av oss dricker på ett ansvarsfullt och klokt sätt, den visar också på att den måttliga alkoholkonsumtionen inte är något hälsoproblem. I dag är det 10 procent av svenskarna som står för 50 procent av den totala alkoholkonsumtionen. Det är alltså en mindre grupp i samhället som konsumerar alkohol på ett sätt som gör den skadlig och det är denna grupp som behöver hjälp och stöd.

Då politiken satsar på generella åtgärder satsas den största delen av de politiska åtgärderna på grupper och individer som inte behöver dem som mest. Detta istället för att med tyngd rikta insatser mot de individer och deras anhöriga som behöver dem som mest. Det är i stället mer effektivt att koncentrera de alkoholpolitiska insatserna på stor- och riskkonsumenterna (Mats Remstedt på Sorad i CAN:s tidskrift "Alkohol och Narkotika" nr 2/06).

Jag menar att totalkonsumtionsmodellen inte är tillräckligt anpassad efter hur vårt samhälle ser ut i dag. Vi måste ärligt fråga oss själva om de resurser staten sätter in för att minska de alkoholrelaterade problemen kan användas på ett mer effektivt sätt. För att vi ska vara säkra på att grupper och individer i samhället med en problematisk alkoholkonsumtion får det stöd och den hjälp de behöver, bör en expertgrupp se över hur denna modell fungerar i dag.

Mot denna bakgrund vill jag att regeringen överväger att tillsätta en expertgrupp för att se över totalkonsumtionsmodellen och ge förslag på kompletteringar till den.

Stockholm den 14 oktober 2010

Finn Bengtsson (M)